

LLIBRES

L'afany arxivístic de l'artista Oriol Vilanova permet a Fernández Porta reflexionar sobre la saforologia. / J. Á. MONTAÑÉS

Afaïçonar un càntir

Víctor García Tur

Polígraf, omnímode i hiperactiu, Eloy Fernández Porta (Barcelona, 1974) és un dels pensadors més multiorgàsmics de l'àmbit català actual. Diguem-ne "actual" per abastar la jove producció assagística del segle XXI. I diguem "català" pel fet que radica a la Universitat Pompeu Fabra, és habitual del segell Anagrama i esporàdic en mitjans com *Núvol*, *Rockdelux* o *A*desk*.

Sense escarafalls, els assajos de Fernández Porta cobreixen tota mena de manifestacions de la contemporaneïtat. Tant *Afterpop* (2007) com *Homo sampler* (2008) es fixaven en els recursos que el bagatge pop proporciona als creadors. Els dos llibres, de passada, contribuïen a excavar trinxeres quan, deu anys enrere, va esclatar la guerra generacional (entre els escriptors espanyols dits *nocillers* i els escriptors canònics que copaven els suplementes literaris d'aleshores). Més tard, amb *€@O\$* (Premio Anagrama de Ensayo 2010) i amb *Emocionese así* (2012), va ocupar-se del flirteig del capital amb les relacions sentimentals i la interferència del mercat en les nostres emocions. És curiós, perquè ara fa un any publicava *En la confidencia*, i a aquest estudi del secretisme i de tot allò que s'hauria de dissimular amb la veu més baixa, l'ha seguit un assaig que explora els antípodes: l'actitud superlativa i la gesticulació exagerada que distingeix l'obra d'alguns artistes i escriptors. Això és *L'art de fer-ne un gra massa*.

L'ART DE FER-NE UN GRA MASSA

Eloi Fernández Porta
Anagrama
336 pàg. 16,90 euros

Una història cultural de la saforologia (2018), a partir de l'obra d'Oriol Vilanova. L'editorial torna a ser Anagrama, però l'expressió és catalana, perquè en Fernández Porta hi ha la voluntat de pensar el país, de buscar-li les idiosincràsies i les pessigolles que el caracteritzen.

Preocupat per l'exageració de quilòmetre zero, ha preferit encunyar un terme legítimament nostrat: saforologia. El deriva del poeta Carles Hac Mor, qui ja ens havia advertit que, a les terres de Ponent, *fer safor* equival a posar en relleu una cosa, fer-li festes tot "celebrant-la expansivament". Així, el bon saforòleg és aquell que, amb mania enciclopedista, classifica l'exaltació dels seus congèneres. Quan Fernández Porta s'hi posa, recull saforers tan notoris com Salvador Dalí, Francesc Pujols i l'autoestrella Carlos Pazos. No oblidat Pau Riba, ni Miquel Obiols, ni el Quim Monzó psicodèlic (avui retractat) de *L'udol del griso al caire de les clavegueres*. Hi té cabuda el kitsch embafador d'Antoni Miralda i el punk "matiner" d'Oriol Tramvia. I en la generosa concepció del que anomenem "cultura catalana" (recorden l'enrenou de Frankfurt?), també hi ha lloc per al nostre Vila-Matas, esclar, i el desmesurat Nacho Vidal.

En aquest bestiari exorbitant destaca un personatge: anunciat al subtítol, l'artista Oriol Vilanova (Manresa, 1980) esdevé un motiu troncal del llibre. Vilanova ha estat un saforer en el seu afany arxivístic (el col·leccionisme tendeix a l'infinit); per exemple, quan a la Fundació Tàpies va omplir les parets amb 27.000 postals. És a partir de la seva obra que Fernández Porta es permet marrar cap a qüestions més o menys afins, tangencials. Vilanova és sempre un punt de partida. Així, un capítol assaja sobre els artistes que han imaginat les ruïnes del museu o bé revisa l'escena artística barcelonina, l'endèmia precària... En un altre, ataca cert barnacentrisme i, de passada, el català inamoviblement *hard*. Un dels capítols més lluïts, i dels més narratius també, és aquell en què una valoració lingüística sobre les tensions ciutat-camp (en el cas català, els de Can Fanga contra el rerepaís) conté les claus de l'ascens de Donald Trump. La ziga-zaga de temes és constant. Fernández Porta no para quiet. Mai no sabem quina serà la deriva següent. L'única certesa és que el to assagístic es pot perdre, en qualsevol moment, per reflectir l'oralitat menys fabriana: una secció manté el decòrum acadèmic i la següent es desinhibeix per la via de l'humor, de manera que es poden desllorigar els pensaments més abstrusos. El problema de l'autor ve quan acumula massa idees en poc espai i provoca el vertigen lector. Bé, és un problema per al lector ensopit, no pas per al despert, mai per a l'hiperestímulat. No exagero gens si dic que la sinapsi millora amb la literatura augmentada de Fernández Porta.

ARQUITECTURA

Agonia d'arxius i col·leccions

Xavier Monteys

Si la família de l'arquitecte Josep Antoni Coderch ha decidit donar el seu arxiu al Centro de Arte Reina Sofía és una decisió a respectar. Podria ser pitjor: podria haver acabat al Centre Canadenc d'Arquitectura, i ho tindriem més complicat per anar fins allà. Així doncs, que estigui a Madrid, l'equidistant centre d'aquest país —avantatge innegable del centralisme—, és molt millor. Els arxius de molts arquitectes van al centre canadenc atrets per les possibilitats que ofereix el fet de tenir-los mantinguts, inventariats, organitzats i accessibles per a tothom qui vulgui investigar. Un arxiu no és un contenidor, és un lloc que permet estudiar sobre les obres d'arquitectura, les construïdes i les que no van veure la llum, les alterades i les enderrocades, i també sobre materials diversos: fotografies, publicacions...

L'arxiu té sentit mentre l'obra de la qual forma part tingui interès. La documentació

El cas de l'arxiu Coderch hauria de servir per operar un canvi radical. Quant temps fa que es parla del Museu d'Arquitectura i no s'ha fet cap pas, des de Jordi Hereu? Un arxiu com el que actualment té el Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (CoAC) podria ser una peça clau per a un museu així. A la darrera ocasió que es va parlar del museu per ubicarlo a Santa Mònica, van ser els mateixos artistes plàstics els que s'hi van oposar. No ens queixem doncs que marxin arxius com aquest, i concentrem-nos en els que tenim. Els arxius han de ser com un banc suís: solvents, estables, amb garanties i que no facin perdre valor al que hi ha dipositat. Algú creu que la situació actual ofereix alguna d'aquestes condicions? Encara es mira els museus i la cultura amb recel. El cas de l'ampliació del Macba, contraposant la salut del barri al museu i alentida des del mateix Ajuntament, n'és un exemple.

No hi ha cultura en aquest sentit. La UPC, d'on soc professor, té castigat l'arxiu de la

L'arxiu del CoAC ja podria ser, perfectament, la base per a un futur Museu de l'Arquitectura.

que hi trobem permet estudiar coses i establir connexions i relacions que les obres no permeten fet totes soles. Però els arxius no tenen sentit si no formen part dels programes de recerca de les universitats, sense ajuts i beques i sense departaments que dirigeixin i orientin els seus investigadors cap a aspectes concrets d'aquests arxius. En la mesura que els investigadors consultin i treballin sobre la documentació dels arxius i realitzin recerques d'interès, aquests augmenten el seu valor i prestigi, igual que qualsevol museu basa el seu prestigi en la col·lecció sobre la qual es fonamenta i en el material que hi està dipositat. Si volen un exemple gràfic d'això, vagin a veure o a interessar-se per la col·lecció castigada del Museu de Zoologia de la Ciutadella, o preguntin on són els vaixells del Museu Marítim, o llegeixin sobre la ruïna del Museu de Geologia, tancat tot esperant que caigui i la seva desaparició sigui inevitable. Les col·leccions, a Barcelona, sembla que estan castigades per innovadors al capdavant d'alguns museus. Els museus interactius per anar a passar el diumenge amb les criatures no serveixen a aquest propòsit: per fer això serveix un programa de televisió.

Un no és expert en museografia ni en arxivística, però veu el que veu a la seva ciutat i sap que encara falta recórrer un llarg camí. La ciutat ha de voler, cuidar i interessar-se pel seu patrimoni de paper i per les seves col·leccions.

La UPC té castigat l'arxiu de la Càtedra Gaudí. Si ho sabessin a Madrid, ja l'haurien comprat

Càtedra Gaudí a l'ETSAB sense un pressupost adequat. El rectorat sembla incapaç d'entendre el valor del patrimoni del jove Gaudí allí dipositat. Segur que si ho sabessin a Madrid, ja haurien comprat l'arxiu. L'excusa nacional és que no tenim diners i no els tenim per culpa de Madrid. El cas de Gaudí i de la seva obra és paradigmàtic, el veiem transformat en un negoci rendible pels propietaris d'una obra convertida en atracció cultural, amb cues permanents i entrades entre 15 i 21 euros. S'han preguntat algun cop, veient les milionàries cues a la Pedrera o a la Casa Batlló, per a què deuen servir els beneficis? Per alimentar la recerca i la cura dels arxius d'arquitectura d'aquest país, segur que no gaire. ¿Alguna autoritat amb sentit d'estat els ha demanat als propietaris i gestors dels edificis d'interès arquitectònic a Barcelona que contribueixin a fer un fons per comprar arxius, cuidar-los, netejar-los i desinfectar-los i per posar en marxa beques que els estudiïn i facin augmentar l'interès pels arxius? Si no ho han fet, per què es queixen ara pel cas Coderch?